

załącznik nr 2
do Uchwały nr 351/XXXV/ 96
Rady Miejskiej w Lublinie
z dnia 4 lipca 1996 r.

ZASADY POLITYKI EKOLOGICZNEJ MIASTA LUBLINA
DO ROKU 2000

I. Uwarunkowania polityki ekologicznej miasta.

Lublin wraz z przyległymi gminami (aglomeracja lubelska) jest największym obszarem zurbanizowanym na prawym brzegu Wisły. Warunki naturalne Lublina, wynikające z położenia na skraju Wyżyny Lubelskiej, nadają miastu niezaprzeczalne walory przyrodniczo-krajobrazowe, zarazem czynią miasto szczególnie wrażliwe na wpływ czynników pogarszających stan środowiska naturalnego.

Liczne zakłady przemysłowe, które przejawiają jeszcze zbyt małe zainteresowanie w zakresie instalacji urządzeń ochrony środowiska, bogata rzeźba terenu związana z podłożem lessowym ograniczająca możliwość rozwoju nadmiernie obciążonego układu komunikacyjnego stwarzały i stwarzają potencjalne i faktyczne zagrożenie dla środowiska przyrodniczego.

Na listach, krajowej i wojewódzkiej, najbardziej uciążliwych dla środowiska zakładów przemysłowych znajdują się w dalszym ciągu – po weryfikacji tych list w sierpniu 1995r. – cztery największe zakłady (FS, "Ursus", EC-Wrotków, Cukrownia "Lublin"). Prawie dwukrotny przyrost liczby samochodów w mieście w ostatnich czterech latach zwiększył skalę zagrożenia dla środowiska wywołaną masowym ruchem samochodowym.

Relatywnie, w porównaniu z innymi miastami o zbliżonej wielkości, stan środowiska przyrodniczego Lublina można jednakże określić – mimo wspomnianych zagrożeń – jako dobry. W ostatnich latach – co należy podkreślić – zaobserwowano pewną poprawę wynikającą po części z inwestycji eliminujących lub zmniejszających zagrożenie dla środowiska, ale także w wyniku znacznego spadku zmiany struktury produkcji w zakładach przemysłowych.

Stosunkowo dobry stan środowiska naturalnego Lublina jest wartością bezcenną, którą trzeba chronić, pamiętając przy tym, że zachowanie tej wartości jest łatwiejsze niż rehabilitacja środowiska, do którego degradacji się dopuści. Chodzi jednakże nie tylko o to, aby stan środowiska naturalnego nie pogarszał się, lecz by czynić wszystko co możliwe na rzecz eliminacji występujących dzisiaj i w przyszłości zagrożeń.

II. Główne kierunki działań miasta w zakresie ochrony środowiska.

1. Założenia ogólne.

Podstawową wytyczną polityki ekologicznej miasta powinna być – deklarowana w polityce ekologicznej państwa – zasada zrównoważonego rozwoju, określana jako ekorozwój, oznaczająca równorzędną rangę w polityce gospodarczej kryteriów ekologicznych z kryteriami ekonomicznymi. Przyjęcie, jako obowiązującego takiego założenia nakazuje nie tylko egzekwowanie przez służby miejskie – w ramach przysługujących im kompetencji – uwzględniania kryteriów ekologicznych przez inwestorów i inne podmioty. Obliguje także do traktowania ochrony środowiska jako istotnego elementu w działalności inwestycyjnej miasta (określania kierunków inwestowania w mieście, rodzaju inwestycji, kolejności realizowania inwestycji komunalnych) oraz w polityce komunikacyjnej. Poza tak ogólnie sformułowanymi wytycznymi należy określić konkretne działania w podstawowych elementach ochrony środowiska, których podjęcie przez miasto lub inne podmioty uznaje się za zasadne i pożądane.

2. Działania w podstawowych elementach ochrony środowiska.

2.1. Ochrona wód i gospodarka wodno-ściekowa.

1). Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę ludności i przemysłu w Lublinie są wody podziemne z górnokredowego poziomu wodonośnego. Wobec tego konieczne jest konsekwentne porządkowanie gospodarki wodnej miasta w szczególności przez:

- a) maksymalne oszczędzanie wód podziemnych, w tym racjonalne ograniczenie jej użytkowania dla celów przemysłowych i gospodarczych;
- b) prace badawczo-studialne i projektowe ujęć wody dla m. Lublina (prowadzone w miarę posiadanych środków) obejmujące :
 - racjonalne wykorzystanie i ochronę wód podziemnych w tym zagospodarowanie stref ochronnych
 - kontynuację prac projektowych na ujęciu wód podziemnych w Strzeszkowicach
 - kontynuację prac studialnych nad możliwością wykorzystania ujęcia "Turka" dla potrzeb miasta (przy udziale zainteresowanych zakładów – "Ursus", "DA-EWOO" itd)
 - kontynuację prac nad likwidacją zanieczyszczeń wód podziemnych produktami ropopochodnymi w rejonie ul. Zemborzyckiej (przy udziale CPN)
 - podjęcie prac nad oceną i likwidacją zanieczyszczeń metalami ciężkimi wód powierzchniowych i podziemnych oraz osadów dennych rzeki Bystrzycy
 - podjęcie prac zmierzających do zwiększenia zainteresowania zakładów przemysłowych używaniem wód powierzchniowych do celów technologicznych.

- c) bieżące usuwanie szkód geologicznych powstałych na skutek eksploatacji ujęć wód podziemnych (przy udziale MPWiK);
- d) wprowadzenie nowych technologii dezynfekcji wody (przy udziale MPWiK);
- e) ochrona wód powierzchniowych w rejonie miasta, w szczególności:
 - opracowanie programu rewaloryzacji dolin rzecznych w obszarze miasta - (temat zgłoszony do KBN)
 - bieżące utrzymanie i eksploatacja Zbiornika Zemborzyckiego, zapory czołowej, terenów przyległych oraz ochrony linii brzegowej od lasu Dąbrowa (przy udziale WFOŚ)
 - oczyszczanie koryt rzek Czerniejówki, Czechówki i Bystrzycy z odpadów gospodarczych - umacnianie wałów przeciwpowodziowych - w ramach robót publicznych;

2) W zakresie gospodarki ściekowej jako kierunek należy przyjąć, w ramach środków budżetowych, pozabudżetowych oraz własnych MPWiK, następujące zadania:

- a) modernizację obiektów oczyszczalni ścieków Hajdów w tym ich hermetyzację oraz przystosowanie do redukcji związków biogennych;
- b) wykorzystanie osadów pościekowych do upraw rolniczych i leśnych;
- c) eliminację związków metali ciężkich w ściekach poprzez budowę podczyszczalni w zakładach je wytwarzających;
- d) wprowadzenie programu oczyszczania ścieków deszczowych poprzez budowę separatorów na głównych kolektorach.

3) Do najpilniejszych zadań inwestycyjnych należą:

- a) kanalizacja rejonu Zbiornika Zemborzyckiego oraz kontynuowanie budowy kolektorów sanitarnych w innych rejonach miasta, a mianowicie:
 - dokończenie kanalizacji w dzielnicy Sławinek II Góra oraz rejon ul. Skowronkowej
 - kanalizacja sanitarna w rejonie osiedla Szerokie (kolektor AS+osiedlowe)
 - kanalizacja sanitarna w rejonie osiedla Maki II a w przyszłości os. Wyzwolenie i dzielnicy Felin (II etap)
 - przedłużenie kolektora AN V, w kierunku Konstantynów i Lipniak
 - kanalizacja w rejonie ul. Willowej, ul. Poligonowej, osiedli Botanik i Sierpińskiego;
- b) kontynuacja hermetyzacji obiektów oczyszczalni ścieków "Hajdów";
- c) kontynuacja redukcji prac w zakresie związków biogennych w ściekach;
- d) realizacja II etapu zamkniętego obiegu wody myjni autobusowej w zajezdni Majdan Tatarski;
- e) zakończenie projektowania ujęcia wody Strzeszkowice;
- f) budowa ujęć powierzchniowych wody dla potrzeb zakładów przemysłowych.

2.2. Ochrona atmosfery.

Stan czystości powietrza atmosferycznego w Lublinie pomimo systematycznej od 1990 r., poprawy wymaga nadal szczególnej troski.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń są: Zakład Energetyczny LUBZEL S.A ; Elektrociepłownia Lublin-Wrotków; Fabryka Samochodów w Lublinie oraz Cu-krownia "Lublin" S.A.

Poważny udział w zanieczyszczaniu powietrza mają także kotłownie lokalne i paleniska domowe oraz szczególnie transport i komunikacja.

Najważniejszymi działaniami w celu ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem w Lublinie są:

- a) wprowadzenie odsiarczania spalin dla Elektrociepłowni Lublin-Wrotków oraz ciepłowni Fabryki Samochodów w Lublinie;
- b) wyeliminowanie niskiej emisji zanieczyszczeń poprzez zamianę czynnika grzewczego z węgla na paliwo ekologiczne (gaz, olej, brykiety drzewne) lub włączenie obiektów do miejskiej sieci ciepłowniczej;
- c) udostępnienie możliwości podłączenia się odbiorców do sieci energetycznych w mieście: elektryczności, centralnego ogrzewania i gazowej (poprzez włączenie dystrybutorów energii do intensywnych działań przy rozbudowie sieci);
- d) opracowanie programu oszczędności energii dla dystrybutorów energii i dla odbiorców w mieście;
- e) propagowanie ekologicznych paliw silnikowych (etyliny bezołowiowe, gaz, mieszanki alkoholowe i.t.p.) poprzez wprowadzenie ulg w podatku od środków transportowych.

2.3. Ochrona przed hałasem.

W zakresie ochrony przed hałasem za istotne uznaje się:

- a) modernizację układu komunikacyjnego miasta, przede wszystkim poprzez budowę w perspektywie obwodnic, arterii szybkiego ruchu i bezkolizyjnych skrzyżowań;
- b) właściwą z punktu widzenia ochrony przed hałasem organizację ruchu komunikacyjnego w mieście, w szczególności ograniczenie ruchu samochodowego na niektórych ulicach, zwłaszcza w Śródmieściu, skierowanie taboru ciężkiego na obwodnice, synchronizację sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniach i utworzenie tzw. zielonej fali na głównych ciągach komunikacyjnych, z praktycznym wykorzystaniem komputerowych systemów prognozowania ruchu miejskiego (np. MSPT-EKO IOŚ Warszawa);
- c) tworzenie akustycznych stref izolacyjnych w rejonach szczególnego zagrożenia hałasem komunikacyjnym;
- d) uaktualnianie (co kilka lat) "Planu akustycznego m.Lublina", jako istotnego elementu składowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta.

2.4. Ochrona przyrody.

Działalność gospodarcza, szczególnie kilku ostatnich dziesięcioleci, spowodowała znaczny spadek różnorodności biologicznej w skali kraju i poszczególnych regionów, w tym także Lublina. Likwidacja licznych stawów i małych oczek wodnych, starorzeczy, torfowisk itp. spowodowała zubożenie ekologiczne krajobrazu miasta. Stąd też w polityce ekologicznej miasta duży nacisk należy położyć na ochronę pozostałości i stopniową odbudowę różnorodności biologicznej miasta. Za działania priorytetowe, w przedziale lat 1996 – 2000, należy uznać problematykę związaną z ogólnie pojętą ochroną zieleni w mieście.

1). Wyznaczony w planie zagospodarowania przestrzennego miasta, naturalny układ przyrodniczo – przestrzenny czyli Ekologiczny System Obszarów Chronionych (ESOCh), który tworzą m.in. doliny rzek Bystrzycy, Czechówki i Czerniejówki, jest formą otwartą i wspólnie z projektowanym rezerwatem "Górki Czechowskie", Stary Gaj i parkiem miejskim stanowi tzw. wewnętrzne (śródmiejskie) pasmo powiązań ekologicznych.

Głównym ogniwem tego systemu jest dolina Bystrzycy; w jej obrębie znajdują się wyznaczone pod realizację m.in. zespoły parkowe o funkcjach rekreacyjno - wypoczynkowych oraz bulwar nad rzeką Bystrzycą wraz z projektowaną ścieżką rowerową na odcinku stary most na Kalinie – Zbiornik Zemborzycy. Obiekty zieleni historycznej (w ich dawnych granicach) należy włączyć do miejskiego systemu zieleni uwzględniając tradycyjne ich powiązania ekologiczne na styku z dolinami rzecznyymi.

Wspomniane tereny ESOCh i obiekty zieleni historycznej tworzą łącznie miejski system obszarów chronionych, który powinien być możliwie spójny wewnętrznie i odpowiednio powiązany z systemem podmiejskim i regionalnym. Stąd też w perspektywie lat 2001–2010 konieczne jest podjęcie kompleksowych działań na rzecz kształtowania zewnętrznego "Zielonego Pierścienia" wokół miasta Lublina (dolina Ciemięgi – Lasy Świdnickie – Wilczopole – Dąbrowa – Motycz), a także rozważenie ochrony wewnętrznego pierścienia wokół obszarów zurbanizowanych zawartego w granicach miasta, jako ochrony przed negatywnymi skutkami procesu urbanizacji, który można już zaobserwować w gminach graniczących z Lubliniem.

2) Zadaniem pierwszorzędnej wagi jest rewaloryzacja zdegradowanych oraz tworzenie nowych terenów zieleni, w tym Parku Rury oraz parków w dolinie Bystrzycy, zaczynając od Parku "Kalinowszczyzna" (na obszarze starej oczyszczalni byłego wysypiska śmieci przy ul. Zawilcowej, poprzez odpowiednią rekultywację), Parku Majdan, odnowa Parku Ludowego, skwerów i zieleńców – zgodnie z koncepcją przyjętą w planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego; nasadzenia różnych form zieleni, przede wszystkim zieleni wysokiej w wytypowanych obszarach w mieście (z uwzględnieniem zróżnicowania gatunków).

3) Konieczne jest kontynuowanie leczenia starodrzewu w Ogrodzie Saskim (zakończenie prac koniec 1997r.), Parku Węglin, Abramowice oraz na Placu Litewskim; jak też opracowanie dokumentacji dla rozpoczęcia podobnych prac w Parku Bronowickim i innych miejscach miasta z uwzględnieniem ochrony historycznej

zieleni miejskiej – zabytkowych cmentarzy, drzew rosnących na prywatnych nieruchomościach wpisanych do rejestru zabytków oraz w parkach podworskich; w odniesieniu do tych ostatnich w szczególności należy zwrócić uwagę na starodrzew: w Ogrodzie Botanicznym, na terenie administrowanym przez Muzeum Wsi Lubelskiej, przy ul. Sławinkowskiej, przy dworku Wincentego Pola, w Jakubowicach.

4) Nie mniej ważnym celem jest zdecydowana poprawa stanu zieleni przyulicznej, m.in. poprzez dokonanie nasadzeń nowych oraz uzupełnienie starych w pierwszej kolejności w rejonach ulic gruntownie remontowanych np. Krakowskie Przedmieście, Kunickiego, Al. Kraśnicka, Kosmowskiej, Nadbystrzycka, Jana Pawła II, Witosa, Nałęczowska, Al. Warszawska, oraz nowobudowanych dróg.

5) Należy postawić tamę obecnemu zagrożeniu i coraz większym zniszczeniom zieleni osiedlowej przez rosnącą ekspansję samochodów. Każde osiedle i dzielnica mieszkaniowa, powinna mieć dokumentację wskazującą racjonalne i możliwie bezkolizyjne rozwiązanie całości obecnych i perspektywicznych potrzeb samochodowych.

6) Zasadnym jest rozpoczęcie inwentaryzacji zieleni wysokiej oraz drzew na uaktualnionych, z zaznaczoną infrastrukturą podziemną, podkładach topograficznych.

7) Konieczne są bardziej zdecydowane działania na rzecz walki z wandalizmem i dewastacją zieleni w mieście m.in. poprzez zespolenie wysiłków służb miejskich do tego powołanych.

8) Bardzo ważne jest prawne usankcjonowanie kilkunastu nowych pomników przyrody oraz dokonanie przeglądu zieleni wysokiej Lublina (szczególnie dotyczy to dzielnic peryferyjnych) w celu wytypowania kolejnych cennych okazów starodrzewu jako pomniki przyrody.

2.5. Ochrona powierzchni ziemi.

Szczególne zagrożenia dla powierzchni ziemi stwarzają odpady komunalne : przemysłowe, w tym niebezpieczne oraz skażenia chemiczne i radioaktywne.

1) W zakresie gospodarki odpadami niezbędne są:

a) wdrożenie programu gospodarki odpadami komunalnymi w mieście z uwzględnieniem selektywnej zbiórki odpadów i ich odbioru – w pierwszej kolejności dla wybranych dzielnic miasta, np. osiedli domków jednorodzinnych;

b) likwidacja "dzikich" wysypisk;

c) dokończenie budowy spalarni odpadów poszpitalnych dla Lublina i Świdnika zlokalizowanej przy PSK-4;

d) działanie na rzecz rozwiązania problemu składowania i neutralizacji odpadów przemysłowych, w szczególności niebezpiecznych; dokończenie inwentaryzacji odpadów przemysłowych i niebezpiecznych;

e) zapewnienie należytego nadzoru nad prawidłową eksploatacją przejściowego składowiska odpadów energetycznych EC Lublin-Wrotków;

f) kontynuowanie prac nad zawartością skażeń promieniotwórczych gleb, w obszarze miasta z racji stwierdzonych przekroczeń obowiązujących norm;

g) opracowanie koncepcji zagospodarowania wybranej grupy odpadów komunalnych przede wszystkim opakowań plastikowych w celu zmniejszenia narastającej ilości tych odpadów;

h) wprowadzenie nowych technologii składowania odpadów na wysypisko w Rokitnie z możliwością odzyskiwania surowców wtórnych;

i) nadzór nad prawidłową rekultywacją wysypiska odpadów komunalnych w Jawidzu;

j) propagowanie wśród producentów różnego typu towarów opakowań wielorazowego użytku oraz ulegających biodegradacji.

2) W zakresie przekształceń powierzchni terenu niezbędne jest:

- opracowanie programu zabezpieczenia wysokiej skarpy doliny Bystrzycy szczególnie na odcinku Stare Miasto - Al. Piłsudskiego oraz zagospodarowanie terenów przyległych, w tym skarpy: Podwale, zanikowych "Psiej Górki";

- opracowanie programu zabezpieczenia brzegu Zalewu Zemborzyckiego od strony Dąbrowy.

3) W zakresie ochrony gruntów rolnych zasadnym jest w szczególności:

a) zachowanie daleko idącej ostrożności w przeznaczaniu tych gruntów pod inwestycje;

b) przeciwdziałanie erozji gleb i niszczeniu sieci wąwozów;

c) budowa i renowacja zbiorników wodnych służących małej retencji;

d) zmianą funkcji niektórych ogrodów działkowych z ogrodniczo-rekreacyjnej na rekreacyjną z uwagi na liczne przekroczenia zawartości metali ciężkich w glebach i produktach roślinnych; badanie przyczyn oraz ich eliminacja.

3. Badania stanu środowiska i zmian w nim zachodzących.

Systematyczne badania środowiska i zmian w nim zachodzących zwane inaczej monitoringiem środowiska, rozpoczęto na terenie Lublina w drugiej połowie 1993r. Realizowane w latach 1994 i 1995 obejmowały pomiary kilku komponentów środowiska. Badania te, przynoszące podstawowe informacje o aktualnym stanie środowiska przyrodniczego miasta i jego zmianach powinny być kontynuowane w 1996r. i w latach następnych.

Dotychczasowe prace w tym zakresie finansowane były do 1995r., zarówno z budżetu miasta jak i funduszy ekologicznych. Od br. środki na monitoring środowiska zostały zabezpieczone z gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

W najbliższym czasie, w ramach dokumentacji zagrożeń środowiska powinny być realizowane następujące opracowania:

- motoryzacyjne skażenia środowiska (kontynuacja)
- inwentaryzacja źródeł niskiej emisji
- mapa bioindykacyjna m.Lublina (kontynuacja)
- badania skriningowe zdrowia mieszkańców Lublina (kontynuacja).

Zebrane dane włączone zostaną do Miejskiego Systemu Informacji o terenie (MSIT), systemu stanowiącego podstawową bazę informacji dla całego Urzędu.

Oprócz danych, które zostaną przekazane do MSIT tworzone będą programy użytkowe – specjalistyczne obejmujące: hałas oraz stan zanieczyszczeń z procesów energetycznych, z procesów technologicznych, zanieczyszczeń z niskiej emisji oraz motoryzacyjne.

Uruchomienie i użytkowanie tych programów będzie wymagało stałej weryfikacji bazy danych. Programy te zostaną w szczególności wykorzystane dla potrzeb "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lublina".

4. Edukacja ekologiczna.

Jednym z warunków realizacji polityki ekologicznej jest zmiana stosunku do spraw rozwoju gospodarczego, przewartościowanie hierarchii potrzeb i zrozumienie, czym jest dla człowieka przyroda i środowisko, w którym człowiek przebywa. Konieczna jest więc edukacja ekologiczna wyjaśniająca sens koncepcji ekorozwoju, uświadamiająca wartość środowiska, zagrożenia dla niego i związek pomiędzy postępowaniem każdego człowieka a stanem środowiska.

Edukacja o charakterze formalnym i nieformalnym powinna obejmować wszystkie kategorie wieku, dotyczyć wszystkich grup społecznych i odbywać się permanentnie.

Spośród możliwych form edukacji ekologicznej należy w szczególności wymienić:

- a) wdrożenie proekologicznego programu wychowania i nauczania w przedszkolach i szkołach;
- b) organizację kół ekologicznych w szkołach;
- c) wycieczki ekologiczne dzieci i młodzieży na obszary ekologicznego zagrożenia Lublina oraz w rejon Puław i Chełma jak też do obszarów chronionych (Roztoczański Park Narodowy, Poleski Park Narodowy);
- d) prenumeratę czasopism o treści ekologicznej dla szkół podstawowych i ogólnokształcących;
- e) nagradzanie dzieci i młodzieży za działania proekologiczne oraz organizowanie konkursów wiedzy ekologicznej;

f) działanie na rzecz wprowadzania do starszych klas szkół podstawowych i liceów ogólnokształcących oraz do wszystkich szkół zawodowych i techników przedmiotu "Człowiek i środowisko przyrodnicze", nauczanego przynajmniej przez 1 rok nauki oraz na rzecz przygotowania kadry nauczycielskiej do prowadzenia zajęć z ekologii.

III. Instrumenty polityki ekologicznej miasta.

1) Szereg wskazanych wyżej działań dotyczących poszczególnych elementów środowiska naturalnego ma charakter działań inwestycyjnych wchodzących w zakres zadań miasta i podległych mu jednostek komunalnych.

Możliwość ich podejmowania jest i będzie determinowana przede wszystkim stanem finansów miasta.

Uznając wszelako zasadę ekorozwoju za kierunkową wytyczną w polityce gospodarczej miasta oraz znaczenie inwestycji poprawiających stan środowiska naturalnego dla jakości życia w mieście, wydatki na działania w sferze ochrony środowiska muszą mieć trwałe miejsce w całości wydatków miasta i jednostek komunalnych. Ustalenie powyższe nie oznacza, iż miasto powinno być wyłącznym czy nawet głównym inwestorem w sferze ochrony środowiska. Ze środków miejskich finansowane powinny być przede wszystkim te inwestycje wpływające na stan środowiska, które związane są z gospodarką komunalną. Poza tym finansowanie ochrony środowiska przed skutkami działalności gospodarczej obciążać powinno podmioty prowadzące taką działalność.

2) Działania inwestycyjne miasta stanowią ważny fragment, ale tylko fragment przedsięwzięć i zachowań wpływających na stan środowiska naturalnego. Stan ten zależy i zależeć będzie w przyszłości od stosunku do środowiska i zachowań podmiotów gospodarczych działających w mieście oraz wszystkich mieszkańców, nie mówiąc już o tym, że na stan środowiska Lublina wpływają – co oczywiste – czynniki zewnętrzne.

Na organach miasta i służbach miejskich ciąży jednakże obowiązek tworzenia w zakresie ich kompetencji, warunków wymuszających lub stymulujących proekologiczne zachowania wszystkich podmiotów.

Wprawdzie w obowiązującym stanie prawnym instrumenty wymuszające takie zachowania są w gestii głównie administracji rządowej, nie zaś służb miejskich. Jednakże – nie rezygnując z postulatu zmiany tego stanu rzeczy – w ramach istniejących kompetencji miasta można i należy w szczególności:

a) wykorzystywać opracowania urbanistyczne, a szczególnie plany miejscowe jako narzędzia polityki ekologicznej;

b) przeznaczyć optymalną ilość terenów pod zieleń w studium uwarunkowań i kierunków rozwoju miasta oraz w nowych planach zagospodarowania przestrzennego;

c) konsekwentnie egzekwować wynikające z obowiązujących planów wymagania w zakresie zieleni i innych elementów środowiska naturalnego w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz w projektach realizacyjnych;

d) ustalić i realizować politykę komunikacyjną miasta promującą transport zbiorowy, ograniczającą ruch samochodów i parkowanie w najbardziej ekologicznie zagrożonym tym ruchem śródmieściu;

e) utworzyć system ścieżek rowerowych o charakterze rekreacyjno-komunikacyjnym łączących osiedla mieszkaniowe z bulwarem nad Bystrzycą i Zalewem Zemborzyckim oraz uwzględnić w projektach nowych ulic ścieżki rowerowe o charakterze komunikacyjnym;

f) opracować koncepcję gazyfikacji i ucieplwienia dla całego miasta umożliwiającą rozbudowę sieci gazowych i eliminowanie paliwa stałego z gospodarstw domowych;

g) wspomagać z gminnego funduszu ochrony środowiska działania różnych podmiotów zmierzających do likwidacji źródeł niskiej emisji; w szczególności zmianę sposobu ogrzewania, również w budynkach prywatnych;

h) zaktualizować strefy sanitarne i warunki hodowli zwierząt w mieście;

i) współdziałać z placówkami badawczymi i organami ochrony środowiska w monitorowaniu stanu środowiska naturalnego oraz w kontrolowaniu przestrzegania wymogów w zakresie ochrony środowiska wynikających z obowiązujących przepisów;

j) współuczestniczyć w edukacji ekologicznej, zwłaszcza dzieci i młodzieży, traktując ją jako istotny czynnik kształtowania świadomości ekologicznej mieszkańców miasta.